

Descoperim cu Tigruța

Limba și literatura română

Clasa a IV-a

SEMESTRUL I

UNITATE/LECȚIE (conținuturi, texte suport)	Pagină	COMPETENȚE SPECIFICE
UNITATEA I – Sună iarăși clopoțelul!	7	
(Actualizarea cunoștințelor din clasa a III-a) • Textul literar (autor, titlu, personaje) • Oferirea de informații din universul școlar • Semnele de punctuație. Intonarea propozițiilor (Ghilimelele. Punctele de suspensie) • Organizarea textului scris în pagină (proză, versuri) • Cuvântul – formă și înțeles		1.1. Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile 1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile 1.5. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral indiferent de perturbările de canal 2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/dintr-un film/a unui personaj imaginar urmărind un set de repere 2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin 2.3. Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/a unei activități derulate în școală sau extrașcolar 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup 2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale 3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare 3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii 3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit 3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii 4.1. Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text 4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu 4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/dintr-un film/desen animat/a unei activități/a unei întâmplări imaginate/trăite
1. <i>Pata de cerneală</i> , după Sanda Georgescu	8 – 11	
2. <i>Râde castanul</i> , după Emilia Căldăraru	12 – 15	
3. <i>Învățătoarea</i> , de Nina Cassian	16 – 17	
RECAPITULARE – <i>Dialog despre vise</i> , după Iuliu Rațiu	18 – 19	
EVALUARE	20	
UNITATEA II – Din tainele cărților	21	
• Textul narativ • Spațiul și timpul în textul literar • Componentele comunicării dialogate. Adaptarea la particularitățile ascultătorului. Formule de salut, de prezentare, de permisiune, de solicitare • Părțile unei compuneri. Cartea (componente, tipuri, rolul ilustrațiilor) • Silaba. Despărțirea în silabe. Sunetul și litera (vocale/consoane) • Substantivul		1.1. Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile 1.3. Sesizarea abaterilor din mesajele audiate în vederea corectării acestora 1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile 1.5. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral indiferent de perturbările de canal 2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/dintr-un film/a unui personaj imaginar urmărind un set de repere 2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup 2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale 3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare 3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii 3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit 3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii 3.5. Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora 4.1. Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text 4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu 4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/dintr-un film/desen animat/a unei activități/a unei întâmplări imaginate/trăite 4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă și pentru redactarea de texte informative și funcționale
1. <i>Cartea cu visuri</i> , după Otilia Cazimir	22 – 25	
2. <i>Pofta vine citind</i> , după Ioana Bot	26 – 29	
3. <i>Devoratorul de cărți</i> , după Cornelia Funke	30 – 33	
RECAPITULARE – <i>Împărăția Fantázia în primejdie</i> , după Michael Ende	34 – 35	
EVALUARE	36	
UNITATEA III – Sub umbrela toamnei	37	
• Textul în versuri (strofa, versul). Textul narativ cu pasaje descriptive • Factori care pot îngreuna comunicarea • Planul inițial al compunerii • Cuvinte care se scriu cu grupuri de litere/cu grupuri de sunete în aceeași silabă • Verbul (timp, persoană) • Scrierea cuvintelor: „v-a” și „va”		1.1. Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile 1.3. Sesizarea abaterilor din mesajele audiate în vederea corectării acestora 1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile 1.5. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral indiferent de perturbările de canal 2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/dintr-un film/a unui personaj imaginar urmărind un set de repere 2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup

UNITATE/LECȚIE (conținuturi, texte suport)	Pagină	COMPETENȚE SPECIFICE
1. <i>Ce te legeni...</i> , de Mihai Eminescu	38 – 39	2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale
2. <i>Castana din poveste</i> , după Octav Păncu-Iași	40 – 43	3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii
3. <i>Țara de dincolo de negură</i> , după Mihail Sadoveanu	44 – 47	3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit
RECAPITULARE – <i>Balada munților</i> , de George Topîrceanu	48 – 49	3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
EVALUARE	50	3.5. Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora
UNITATEA IV – Clinchete de zurgălăi	51	4.1. Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text
• Delimitarea textului în fragmente. Planul simplu de idei. Planul dezvoltat de idei • Compunere după suport vizual • Prezentarea unui proiect de grup • Invitația • Formularea de întrebări în legătură cu textul citit • Comunicare nonverbală • Propoziția afirmativă/negativă (Scrierea cuvintelor: „n-am”, „n-ai”) • Adjectivul (Scrierea cuvintelor: „cel” și „ce-l”)		4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu
1. <i>Povestea unui fulguleț răzleț</i> , după Maria Ioana Vasiliu	52 – 55	4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/dintr-un film/desen animat/a unei activități/a unei întâmplări imaginate/trăite
2. <i>Feerie</i> , după Cezar Petrescu	56 – 59	
3. <i>Crăciunel</i> , după Cornelia Funke	60 – 63	
RECAPITULARE – <i>În poiana lui Moș Decembrie</i> , după Marta Cozmin	64 – 65	
EVALUARE	66	
UNITATEA V – Se cern norii de zăpadă	67	
• Dialogul în textul literar • Povestirea orală a unui text/mesaj audiat • Începerea, menținerea și încheierea unui dialog în situații concrete • Organizatorii grafici. Tabelul. Harta lecturii • Pronumele (Scrierea cuvintelor: „nu-l”, „n-o”, „nu-i”) • Scrierea cuvintelor cu <i>î/ă</i> • Compunerea cu expresii și cuvinte de sprijin		1.1. Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil
1. <i>Pasărea de nea</i> , după Liana Maria Petruțiu	68 – 71	1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile
2. <i>Poveste cu Zâna Iarna</i> , după Eugenia Popa-Cohuț	72 – 75	1.3. Sesizarea abaterilor din mesajele audiate în vederea corectării acestora
RECAPITULARE – <i>Poveste de iarnă</i> , după Monica Rohan	76 – 77	1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile
EVALUARE (2 probe)	78 – 79	1.5. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral indiferent de perturbările de canal
		2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/dintr-un film/a unui personaj imaginar urmărind un set de repere
		2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin
		2.3. Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/a unei activități derulate în școală sau extrașcolar
		2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup
		2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale
		3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare
		3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii
		3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit
		3.5. Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora
		3.6. Manifestarea interesului pentru lectura literară și de informare
		4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu
		4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/dintr-un film/desen animat/a unei activități/a unei întâmplări imaginate/trăite
		4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă și pentru redactarea de texte informative și funcționale

UNITATE/LECȚIE (conținuturi, texte suport)	Pagină	COMPETENȚE SPECIFICE
UNITATEA VI – Lumea copilăriei	81	
• Oferirea de informații din universul extrașcolar • Solicitarea (formală și informală) • Povestirea orală a unui text/mesaj audiat • Compunere cu început sau cu sfârșit dat • Cuvinte cu formă apropiată și sens diferit • Prezentarea rezultatelor unor activități • Tabel/Organizatori grafici		1.1. Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile 1.3. Sesizarea abaterilor din mesajele audiate în vederea corectării acestora 1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile 1.5. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral indiferent de perturbările de canal 2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/dintr-un film/a unui personaj imaginar urmărind un set de repere 2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin 2.3. Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/a unei activități derulate în școală sau extrașcolar 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup 2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale 3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare 3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii 3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit 3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii 3.6. Manifestarea interesului pentru lectura literară și de informare 4.1. Recunoașterea și remediarea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text 4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu 4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/dintr-un film/desen animat/a unei activități/a unei întâmplări imaginate/trăite
1. <i>O locomotivă și o gară</i> , după Tudor Arghezi	82 – 85	
2. <i>Poveste despre cum se face o poezie</i> , după Passionaria Stoicescu	86 – 89	
3. <i>Răzbunarea jucăriilor</i> , după Claudia Groza	90 – 93	
RECAPITULARE – <i>Târziu, când zăpezile sunt albastre</i> , după Fănuș Neagu	94 – 95	
EVALUARE	96	
UNITATEA VII – Călătorii și aventuri	97	
• Relatarea unei întâmplări imaginare • E-mailul • Întocmirea unei hărți sau a unui plan/traseu turistic • Scrierea cuvintelor cu x. Despărțirea acestora în silabe • Compunere după plan propriu • Cuvântul – parte de propoziție. Predicatul • Exprimarea acordului/dezacordului		1.1. Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile 1.3. Sesizarea abaterilor din mesajele audiate în vederea corectării acestora 1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile 1.5. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral indiferent de perturbările de canal 2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin 2.3. Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/a unei activități derulate în școală sau extrașcolar 2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale 3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare 3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii 3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit 3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii 3.5. Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora 3.6. Manifestarea interesului pentru lectura literară și de informare 4.2. Redactarea unor texte funcționale scurte pe suport de hârtie sau digital 4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu 4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/dintr-un film/desen animat/a unei activități/a unei întâmplări imaginate/trăite 4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă și pentru redactarea de texte informative și funcționale
1. <i>Cavalerii florii de cireș</i> , după Constantin Chiriță	98 – 101	
2. <i>Toate pânzele sus!</i> , după Radu Tudoran	102–105	
3. <i>George în căutare de comori prin Cosmos</i> , după Lucy și Stephen Hawking	106–109	
RECAPITULARE – <i>Evocări despre învățătorul Ion Creangă</i> , după Jean Bart	110–111	
EVALUARE	112	
UNITATEA VIII – File din cartea naturii	113	
• Textul informativ sau nonliterar • Povestirea unui text după un plan de idei • Afișul • Subiectul. Acordul subiectului cu predicatul • Scrierea cu vocale sau consoane duble. Despărțirea în silabe • Organizatori grafici • Compunere cu titlu dat		1.1. Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile 1.3. Sesizarea abaterilor din mesajele audiate în vederea corectării acestora 1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile 1.5. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral indiferent de perturbările de canal 2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/dintr-un film/a unui personaj imaginar urmărind un set de repere 2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin 2.3. Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/a unei activități derulate în școală sau extrașcolar 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup

UNITATE/LECTIE (conținuturi, texte suport)	Pagină	COMPETENȚE SPECIFICE
1. <i>Breb, puilul de cerb</i> , după Irimie Străuț	114 – 117	2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale 3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii 3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit
2. <i>Zeița Ceres își plimbă slujitoarele</i> , după Tudor Opreș	118 – 121	3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
3. <i>Legenda privighetorii</i> , după o poveste populară	122–125	3.5. Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora 3.6. Manifestarea interesului pentru lectura literară și de informare 4.1. Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text
RECAPITULARE – <i>De ce trăiesc pinguinii numai la Polul Sud, nu și la Polul Nord?</i> , după Vanessa Berlowitz	126–127	4.2. Redactarea unor texte funcționale scurte pe suport de hârtie sau digital 4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu 4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/dintr-un film/desen animat/a unei activități/a unei întâmplări imaginate/trăite
EVALUARE	128	4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă și pentru redactarea de texte informative și funcționale
UNITATEA IX – Figuri celebre	129	
• Personajul literar. Trăsături fizice și morale • Descrierea unui personaj imaginar, de film/ de carte • Textul cu pasaje descriptive. Descrierea tip portret • Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată. Părți principale și secundare de propoziție • Compunerea în care se introduce dialogul sau descrierea • Familia de cuvinte • Cartea poștală		1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile 1.3. Sesizarea abaterilor din mesajele audiate în vederea corectării acestora 1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile 1.5. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral indiferent de perturbările de canal 2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/dintr-un film/a unui personaj imaginar urmărind un set de repere 2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin 2.3. Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/a unei activități derulate în școală sau extrașcolar 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup 2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale 3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare 3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii 3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit 3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii 3.6. Manifestarea interesului pentru lectura literară și de informare 4.2. Redactarea unor texte funcționale scurte pe suport de hârtie sau digital 4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu 4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/dintr-un film/desen animat/a unei activități/a unei întâmplări imaginate/trăite
1. <i>Stejarul din Borzești</i> , după Eusebiu Camilar	130–133	
2. <i>George Enescu</i> , după George Sbârcea	134–137	
3. <i>O vizită în atelierul lui Brâncuși</i> , după Cella Delavrancea	138–141	
RECAPITULARE – <i>În poiana lui Moș Decembrie</i> , după Marta Cozmin	142–143	
EVALUARE	144	
UNITATEA X – La braț cu vacanța!	145	
(Recapitulare – sistematizare finală)		1.1. Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile 1.4. Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile 1.5. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral indiferent de perturbările de canal 2.1. Descrierea unui personaj dintr-o carte/dintr-un film/a unui personaj imaginar urmărind un set de repere 2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin 2.3. Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/a unei activități derulate în școală sau extrașcolar 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup 3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii 3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit 3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii 4.1. Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text 4.2. Redactarea unor texte funcționale scurte pe suport de hârtie sau digital 4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/dintr-un film/desen animat/a unei activități/a unei întâmplări imaginate/trăite
1. <i>Tărâmul călușeilor</i> , după Enid Blyton	146–147	
2. <i>Vară</i> , de Otilia Cazimir	148–149	
3. <i>Există extraterestri?</i> , după dr. Seth Shostak	150–151	
EVALUARE FINALĂ (3 probe)	152–154	
Lectură suplimentară recomandată	155	
DICȚIONAR	156 – 157	

UNITATEA I

Sună iarăși clopoțelul!

(Actualizarea cunoștințelor din clasa a III-a)

Ne vom aminti împreună...

- Textul literar:
 - ce este un text literar;
 - care sunt tipurile de text literar;
 - prin ce se identifică un text literar.
- Oferirea de informații despre universul școlar
- Semnele de punctuație. Intonarea propozițiilor
- Organizarea textului scris în pagină
- Cuvântul – formă și înțeles

„E prima zi de școală. Vezi
Ce mândru-s cu ghiozdanu-n spate?
Și toamna râde prin păduri,
Tufișurile-s vulpi roșcate!”

Elena Dragoș

Pata de cerneală

după Sanda Georgescu

Primele calificative bune începură deja să zornăie ca niște clopoței de argint în carnetele harnicilor școlari. Urma o zi importantă: cea în care învățătoarea îl va numi „șef de clasă” pe acel elev care va prezenta cel mai îngrijit caiet, care nu întârzie deloc la ore și care nu are nicio absență nemotivată.

În dimineața aceea, Vlăduț și Simona sosiseră foarte devreme la școală. Veseli, scoaseră caietele pe bancă și începură să răsfoiască filă cu filă, mai întâi caietul fetei.

În timp ce Vlăduț privea cu admirație caietul, îi spuse o glumă Simonei:

— Rică era un elev indisciplinat și foarte slab la învățătură. La sfârșitul semestrului, acesta i-a înmănat tatălui său carnetul de note. Plin de amărăciune, tatăl i-a reproșat fiului: „De mult timp, Rică, n-am mai văzut calificative atât de slabe!”

— Cred și eu, zise Simona râzând, trecuseră atâția ani de când tatăl nu mai era școlar!

Cei doi colegi râseră zgomotos. Apoi, Vlăduț deschise și caietul său, la fel de curat și de îngrijit, întinzându-l cu mândrie colegei sale de bancă.

— Al tău e și mai frumos, Vlăduț! recunosc Simona, cercetând cu atenție pagină cu pagină. Sunt sigură că tu ai să fii cel ales astăzi! completă fetea, învârtind stiloul desfăcut între degete.

Și tot glumind și răsfoind, din neatenție, o lacrimă albastră din stiloul Simonei picură pe una din paginile **imaculate** ale caietului lui Vlăduț. Acest monstru de caracatiță își întindea **vertiginos** tentaculele, înghițind însetat suprafața hârtiei. În acel moment, Vlăduț vru să smulgă stiloul din mâinile Simonei și să-i strivească penița de pupitru. Dar, când văzu ochii înlăcrimați, rămase cu mâna suspendată în aer.

— N-am vrut, Vlăduț, crede-mă! spuse Simona aproape lipsită de grai. Iartă-mă, te rog... n-am făcut-o dinadins. Jur! Și obrazii i se umplură de lacrimi. Îi voi spune doamnei învățătoare că eu ți-am pătat caietul.

— Nu, Simona, să nu faci asta! Dă-ți cuvântul de onoare că, orice ar fi, nu-i vei spune nimic. Altfel... n-am să mai vorbesc cu tine toată viața.

NE AMINTIM!

Textul literar este o relatare a unui fapt real sau imaginar, realizată într-un limbaj expresiv, care transmite idei și produce emoții cititorului.

Constrânsă, Simona a promis că nu va spune nimic.

Toți școlarii care au participat la nefericitul **incident** au admirat atitudinea colegială a celor doi. Când doamna învățătoare intră în clasă, era o liniște de necrezut.

— Copii, vă rog să scoateți caietele pe bancă, zise dumneaei. Să vedem care va fi „alesul”!

Apoi trecu pe rând, de la o bancă la alta, privind caiet după caiet, cu zâmbetul pe buze. Ultimele caiete erau cel al lui Vlăduț și cel al Simonei. O filă... și încă una... și deodată apăru! Caracatița tâșni pe pagină, întunecând pentru o clipă fața senină a învățătoarei. O **rumoare** cuprinse întreaga clasă. Învățătoarea făcu liniște și închise mâhnită caietul băiatului. Apoi, începu să-l răsfoiască pe cel al Simonei. Fetița ținea capul aplecat, ca să nu i se vadă lacrimile din ochi.

— Ce s-a întâmplat, Simona? De ce plângi? Întrebă învățătoarea. Ar trebui să fii mândră de caietul tău!

Dar fetița nu ridica ochii din podea. Trăia o mulțime de sentimente, cărora cu greu le făcea față. Pe de o parte, regreta promisiunea făcută lui Vlăduț, pe de alta, suferea pentru nedreptatea ce avea să i se facă. Din cauza ei, Vlăduț nu va mai fi ales șef de clasă.

— Dacă tu nu vrei să-mi spui, poate mă vor ajuta colegii tăi. Marius, tu știi ceva?

— Nu știu nimic, doamnă! răspunse copilul fără să o privească în ochi. Era și el încurcat că spunea o minciună.

— Poate tu, Marina? Ai ceva să-mi spui?

— Eu am intrat ultima în clasă, se **eschivă** ea.

— Bine! rosti învățătoarea. Ia să auzim ce știe Răducu despre supărarea Simonei.

— Eu n-am fost „atunci” de față! se grăbi Răducu să răspundă.

— Iată cum ne apropiem de adevăr. Există, așadar, un „atunci” despre care nimeni nu vrea să vorbească. Poate ne spui tu, Vlăduț, ceva?

— De dimineață... când am pus caietul pe bancă... din greșeală, a căzut o picătură de cerneală și...

— Și... pentru asta plânge Simona?

— Era stiloul ei...

— Deci ea e supărată pentru că se simte vinovată și responsabilă pentru acest incident. Așa-i, Simona?

— Nu numai stiloul, ci și mâna era a mea, izbucni fetița. Dar Vlăduț m-a pus să promit că nu voi mărturisi nimic... altfel nu va mai vorbi niciodată cu mine.

— Am înțeles acum! adăugă învățătoarea. Dar iată că m-ai ajutat să descurc o situație foarte dificilă. Fără această pată, mi-ar fi fost greu să decid între voi doi!

„Șef de clasă” va fi ales Vlăduț, transformând pata de cerneală într-o **diademă** a colegialității, în timp ce tu, Simona, ai dat dovadă de prietenie, care e chiar mai importantă ca filele imaculate din caiete. Vă felicit pe amândoi!

Întreaga clasă **admira** felul în care reușise învățătoarea să afle adevărul și să facă dreptate.

VOCABULAR

imaculat: fără pată, curat

vertiginos: vijelios, fulgerător

constrâns: obligat

incident: întâmplare neașteptată și neplăcută

rumoare: zgomot confuz de voci care se aud în același timp

a se eschiva: (aici) a se scuza, a explica

diademă: podoabă în formă de cunună

a admira: (aici) a privi pe cineva cu stimă

- un titlu;
- un autor;
- mai multe alineate și
fragmente.

●●● JOUL ÎNTREBĂRIILOR

Lucrati în perechi.

Adresați întrebări colegului care să înceapă cu unul dintre cuvintele:

CINE? CE? CÂND? CUM?

UNDE? DE CE?

- Solicitați răspunsurile la aceste întrebări.

- Schimbați rolurile.

CE PĂRERE AI?

• Cum consideri gestul lui Vlăduț de a ascunde adevărul? Argumentează.

- Ce i-a influențat hotărârea învățătoarei? De ce?

- Este justificat entuziasmul colegilor la finalul întâmplării? Motivează.

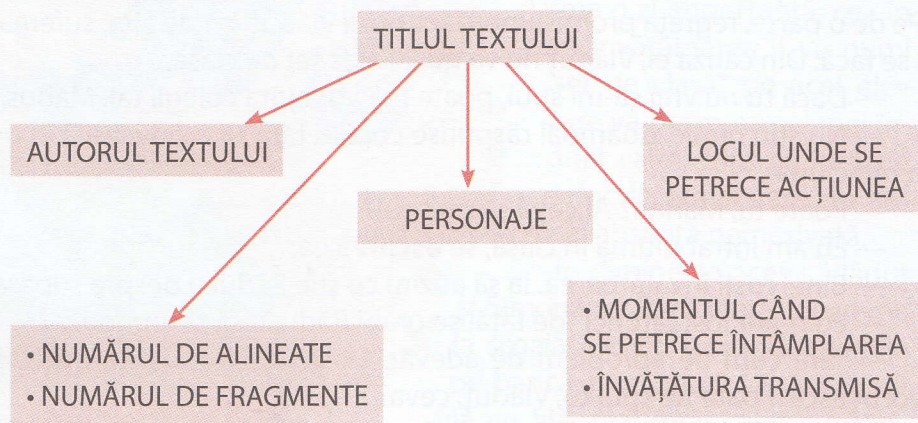
●●● JOC DE ROL

Imaginează-ți un alt final
al întâmplării.

Distribuie rolurile unor colegi și jucați scena imaginată.

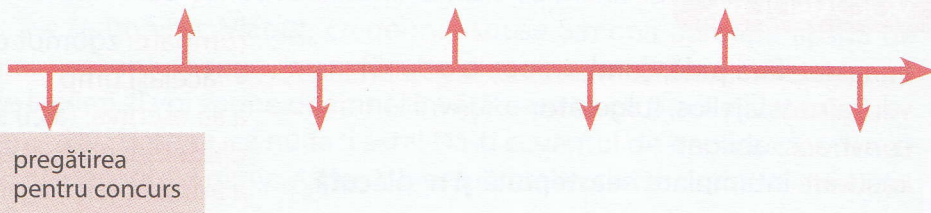
Să înțelegem textul!

1. Citește textul în gând, apoi cu voce tare.
2. Citește:
 - enunțurile prin care Simona se scuză în fața lui Vlăduț;
 - dialogul dintre învățătoare și elevii clasei;
 - fragmentul în care învățătoarea îi laudă pe Vlăduț și pe Simona.
3. Citiți textul pe roluri.
4. Realizează, pe caiet, apoi completează o **HARTĂ A TEXTULUI**, asemănătoare celei date.

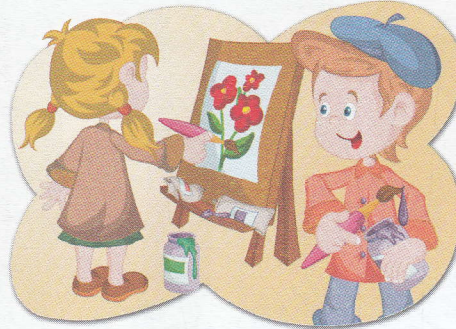
Să explorăm textul!

1. Răspunde la întrebări.
- Unde și când se petrece întâmplarea?
 - Ce își doreau Simona și Vlăduț?
 - Cum se pregăteau elevii pentru „concurs”?
 - Ce incident s-a petrecut în clasă?
 - Cum și-a dat seama învățătoarea că fetița ascunde ceva?
 - De ce niciunul dintre colegi nu i-a povestit întâmplarea învățătoarei?
 - Ce decizie a luat învățătoarea?
2. Ordonează, pe **AXA TIMPULUI**, momentele desfășurării întâmplării citite:
• incidentul;	• descoperirea adevărului;
• concursul;	• investigația învățătoarei;
• pregătirea pentru concurs;	• desemnarea câștigătorului.
• jurământul Simonei;	

Să comunicăm!

◆ Formulează enunțuri prin care să oferi informații despre situațiile ilustrate.

Să pronunțăm și să scriem corect!

1. Citește enunțul.

Plin de amărăciune, tatăl i-a reproșat fiului: „De mult timp, Rică, n-am mai văzut calificative atât de slabe!”

- Ce semne de punctuație s-au folosit? Motivează.
- Ce crezi că marchează semnul „...”?

2. Formulează câte un enunț, folosind cuvintele **nai** și **n-ai**.

3. Selectează, din text, câte trei cuvinte care:

- se scriu cu grupuri de litere;
- încep cu o consoană;
- denumesc persoane.

Să ne îmbogățim vocabularul!

1. Transcrie doar seria de cuvinte cu înțeles asemănător celui inițial.

- **harnic**, silitor, conștiincios, sârguincios;
- **a decide**, a hotărî, a impune, a zice;
- **picătură**, bob, strop, lacrimă.

2. Formulează enunțuri în care să evidențiezi înțelesurile diferite ale cuvântului „mână”.

Portofoliu

Realizează un afiș (poster) în care să prezinți întâmplarea citită.

Evidențiază, prin text și desen, asemănarea dintre întâmplarea citită și propria experiență din viața de școlar.

VORBIRE EFICIENTĂ

- Formulez enunțurile clar, corect, concis.
- Nu mă abat de la subiectul propus.
- Vorbim pe rând, permițând partenerului de dialog să-și exprime propria părere.

AM AFLAT!

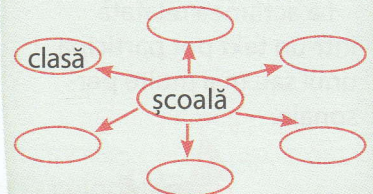
Pentru a reda cuvintele rostite de un personaj, fără a utiliza linia de dialog, s-au folosit ghilimelele („...”).

Ghilimelele se mai folosesc și pentru a marca un titlu sau un citat dintr-un text.

Uneori, în texte, se folosesc și ghilimelele de tipul acesta: «...».

●●● JOC: CUVINTE PRIETENE

Asociază cuvântului dat alți termeni care aparțin aceluiași domeniu, urmând exemplul:

●●● JURNAL DE LECTURĂ

Citește povestiri care se petrec în cadrul școlar, reunite în volumul *Recreația mare*, de Mircea Sântimbreanu.

Notează, în jurnal, titlul povestirii, numele personajelor, momente ale întâmplării, propriile păreri.

Râde castanul

după Emilia Căldăraru

Sună. **Năvălim** în clasă. Ne repezim să ocupăm băncile. Unii vor lângă fereastră, alții vor lângă ușă. Băieții nu vor să stea cu fetele, fetele nu vor să stea cu băieții. Irina aleargă de la unii la alții, căutând să-i împace și, dând exemplu, se așază alături de Cornel.

E un zumzet de **stupină**. Pe bănci apar caiete, penare, fiecare se instalează **temeinic**, ca pentru un an întreg. Foșnesc foi de carte și miroase a tipăritură nouă. Mai miroase a vopsea, a ceară de parchet și a flori.

Nu numai clasa e alta, parcă și noi suntem alții față de cei dinaintea vacanței. Uite, fetele sunt parcă mai înalte, unele s-au tuns scurt, altele, din contră, își poartă părul lung, iar Ileana și-a lăsat părul să-i cadă pe frunte, în **zulufi**. Băieții par mai voinici, iar unii și-au schimbat obiceiurile. Dorel nu-și mai roade unghiile, Răzvan spune acum la orice vorbă un „fir-ar să fie!”

Poate toate acestea ar fi trecut pe lângă mine neobservate, ca toate celelalte începuturi de an școlar, dacă nu s-ar fi întâmplat... Așa, însă, totul mi-a rămas întipărit în minte până în cele mai mici amănunte. Și sunt sigur că nu voi uita niciodată.

Pare-mi-se că tocmai îmi ascuțeam creionul când, în mijlocul zumzetului, o fată a strigat:

— Uraaa! Uitați-vă, castanul e acum lângă fereastra noastră!

Alte câteva fete s-au îngrămădit lângă ea, apoi câțiva băieți, apoi toată clasa.

Zumzetul a încetat, stăm cu nasurile lipite de geamuri, privim legănarea în vânt a ramurilor din vârf, dansul ciudat al frunzelor verzi, galbene, roșii, care cad... cad... cad...

E primul an în care se nimerește să avem clasa cu ferestrele spre curte, spre castan... Îl cunoaștem de când am pășit pentru prima oară pe poarta școlii. Și, de atunci, ne-a întâmpinat în fiecare zi de școală: cu muguri cruzi, cu crengi noduroase, cu flori albe, cu ploaie de castane, în jocul plutit al frunzelor tomnatic, cu glugi de nea, cu cercei de

NE AMINTIM!

Orice text are o temă. Aceasta înseamnă că în text se vorbește despre ceva: despre un anotimp, despre fapte și atitudini, despre plante sau animale ș.a.

La acțiunea relatată într-un text pot participa unul sau mai multe personaje.

chiciură... Tuturor le e drag bătrânul castan. Nimeni nu știe însă că, mai mult decât al oricui, castanul e al meu. Al meu, da, pentru că pe mine, mai mult decât pe ei toți, mă leagă de el atâtea amintiri...

Totul a început într-o vară, într-o după-amiază cu o căldură înăbușitoare. Sunt necăjit. Pe vremea asta, alții se scaldă în mare, sorb răcoarea creștelor de munte, iar eu... trec strada pustie, încinsă, prăfuită, cu *Matematica* sub braț și sunt fericit dacă găsesc vreun locșor mai umbrit, mai liniștit, ca să pot învăța. Uf, **corigența!**...

În capătul străzii trec pe lângă școală, deschid poarta și... descopăr castanul! Singur, bătrân, umbror, visând la zilele când în jurul lui se rostogoleau zburdălnicia, râsul, sporovăiala, șoapta, cântecul nostru, al copiilor... Acum e singur... Singur sunt și eu... Și e atâta umbră sub crengile lui și atâta liniște!

M-am așezat sub el, pe bancă și am început să învăț. Am venit și a doua zi și a treia și a patra. Și după vreo două săptămâni... ca de obicei, stăteam sub castan și, cu creionul în mână, încercam să rezolv o problemă, dar nu reușeam. Deodată aud:

— Gândește-te la o metodă și-ai să vezi că o rezolvi!

Mă întorc surprins și văd un tânăr înalt, brunet, îmbrăcat în cafeniu. De unde a apărut? Parcă ar fi ieșit din castan. Ca Făt-Frumos din tei. Îmi zâmbește și îmi arată spre manual.

— Ăăă... Dar dumneata... Cum?... De unde?...

— Din castan, râde el. Vii aici în fiecare zi, așa-i? adăugă „Făt-Frumos din castan”. De mâine vin și eu. O să-ți arăt că feți-frumoșii **contemporani** știu matematică... Bine?

A doua zi, m-am dus împins de curiozitate. Cine era acest Făt-Frumos? N-am reușit să aflu, deși ne-am revăzut deseori. Ne-am spus o mulțime de lucruri, am vorbit despre cărți, despre școală. Era uimitor câtă matematică știa Făt-Frumos! Era uimitor cât de limpezi mi se păreau acum problemele încalcite! Cu „Făt-Frumos din castan”, am îndrăgit matematica.

Pe urmă ne-am văzut mai rar. Venea din când în când și repetam împreună tot ce învățasem între timp. Era mulțumit, i se citea în privire. Nu cu mult înainte de examen, a venit în fugă și mi-a spus că, pentru o vreme, pleacă din oraș.

— Să nu mă dezamăgești! Succes! a spus el și a plecat.

Pe unde ești „Făt-Frumos din castan”? Aș vrea să-ți spun ceva. Profesorul de la examen mi-a mărturisit mulțumit că îmi dă o notă mare. În gând, ție ți-am mulțumit și am așteptat să apari din nou, ca prin minune... ca dintr-o poveste. Castanule, nici tu nu știi unde e „Făt-Frumosul” tău?

Cineva mă înghiontește. Mă întorc supărat spre cel care m-a smuls din lumea gândurilor mele. Toți șoptesc:

— Vine! Vine!

Mă întorc în bancă, când ușa se deschide și...

— Bună ziua, copii!

— Bună ziua.

— Sunt noul vostru profesor de matematică.

Mă dezmeticesc greu. Întârzii cu salutul meu care sună caraghios în urma celorlalți.

Profesorul zâmbește. Castanul se uită curios prin fereastră. Râde. Râde castanul.

VOCABULAR

a năvăli: a da buzna, a se îngrămădi

stupină: loc unde cresc albinele

temeinic: cu seriozitate

zuluf: șuviță de păr răsucită, buclă

corigență: examen dat la o materie la care nu s-a obținut nota de trecere

contemporan: care trăiește în zilele noastre

AM AFLAT!

Deseori, autorul povestește întâmplări la care a asistat sau despre care a auzit.

Uneori, relatarea autorului se întrepătrunde cu povestirea sau amintirea unor fapte realizate de unul dintre personaje.

SEMNIFICAȚIA TITLULUI

- Ce semnificație are titlul textului?
- Găsește un alt titlu potrivit textului.

EXPOZIȚIA „CASTANUL”

Realizează, pe o fișă, castanul, așa cum ți-l imaginezi, valorificând informațiile din text.

Expuneți și discutați în clasă.

CE PĂRERE AI?

De ce i se păreau băiatului mai limpezi problemele, după întâlnirea cu „Făt-Frumos”?

NE AMINTIM!

Când ofer informații referitoare la un anumit subiect:

- formulez ideile clar și corect;
- utilizez termeni uzuali din domeniu;
- nu mă abat de la tema propusă.

Să înțelegem textul!

1. Citește textul în gând, apoi cu voce tare.
2. Citește:
 - enunțul prin care se prezintă profesorul;
 - fragmentul în care elevul îl cunoaște pe „Făt-Frumos”;
 - alineatul în care este descris castanul.
3. Citiți textul pe roluri.
4. Precizează:
 - titlul și autorul textului;
 - tema textului;
 - personajele care participă la întâmplare.
5. Recitește textul. Observă și răspunde.
 - Cine face relatarea întâmplărilor?
 - Ce cuvinte sau grupuri de cuvinte îmi arată cine povestește întâmplările?
 - Care dintre cele două întâmplări relatate s-a petrecut în trecut?

Să explorăm textul!

1. Transcrie, în caiete, doar varianta corectă de răspuns pentru fiecare enunț dat.
 - a. Întâmplarea se petrece:
 - la începutul anului școlar;
 - la sfârșitul anului școlar;
 - în vacanță.
 - b. Textul prezintă relația care se stabilește între:
 - castan și elev;
 - elev, „Făt-Frumos” și castan;
 - c. „Făt-Frumos” era:
 - un personaj de poveste;
 - un vecin al băiatului;
 - noul profesor de matematică.
2. Din text reiese că între elev și „Făt-Frumos din castan” se creează o legătură deosebită. Identifică, în text, două argumente care să susțină afirmația.

Să comunicăm!

Lucrați în perechi. Oferă informații colegului de bancă despre viața de școlar, pornind de la imaginile date.

Să redactăm un text!

- ◆ Observă așezarea unui text în pagina caietului.

	15.IX.2016
	<i>Râde castanul</i>
	<i>după Emilia Căldăraru</i>
	<i>Ca de obicei, stăteam sub castan și, cu creionul în mână, încercam să rezolv o problemă, dar nu reușeam.</i>
	<i>Deodată aud:</i>
	<i>— Gândește-te la o metodă și-ai să vezi că o rezolvi!</i>
	<i>Mă întorc surprins și văd un tânăr înalt, brunet, îmbrăcat în cafeniu. De unde-a apărut?</i>

- Unde s-au scris data, titlul și numele autorului?
- Cum s-au scris cuvintele „Ca”, „Gândește-te” și „Mă”? De ce?
- Ce reguli am respectat în organizarea textului în pagina caietului?
- ◆ Copiază, pe caiet, fragmentul dat.

Să pronunțăm și să scriem corect!

1. Motivează folosirea semnelor de punctuație marcate.
 - Să nu mă dezamăgești! — Bună ziua, copii!
 - Vii aici în fiecare zi, așa-i?
 - Intonează propozițiile, potrivit semnelor de punctuație utilizate.
2. Alege, din lista de mai jos, denumirea stării pe care o transmite utilizarea punctelor de suspensie în fiecare situație dată.
 - — Ăă... Dar dumneata... Cum... De unde?...
 - [...] Ușa se deschide și...
 - [...] dansul ciudat al frunzelor verzi, galbene, roșii, care cad... cad... (nostalgie, surprindere, uimire, bucurie)

Portofoliu

- ◆ Completează tabelul dat pe o fișă, raportând faptele din text la experiența proprie.

în text	
în viața mea	

- Cum arată profesorul?
- Cum l-ai cunoscut?
- Ce experiențe te leagă de dumnealui?
- ◆ Prezintă rezultatele în clasă.

NE AMINTIM!

- Data se scrie în dreapta rândului. Între dată și tema anterioară se lasă trei rânduri libere.
- Titlul se scrie în mijlocul rândului, la un rând distanță de dată.
- Numele autorului se scrie sub titlu, spre dreapta.
- Între titlu (sau numele autorului) și text se lasă un rând liber.
- Într-o transcriere respectăm alineatele, semnele de punctuație ale textului original.
- Aspectul scrisului trebuie să fie îngrijit.

AM AFLAT!

Punctele de suspensie (...) se utilizează pentru a marca lipsa unui fragment dintr-un enunț sau dintr-un text ori pentru a indica o pauză mare în cursul vorbirii.

Uneori, punctele de suspensie se folosesc pentru a sugera trăirea, emoția unui personaj, având rol artistic.

●●● JURNAL DE LECTURĂ

Citește povestirea *Compunerea*, din volumul „Galaxia cu mure”, de Emilia Căldăraru.

Identifică modelele de comportament.

Selectează, pe o fișă, fragmente sugestive.

Discutați, în clasă, despre normele morale care trebuie respectate într-un grup.